

Prefață

Dezvoltarea economiei naționale în epoca contemporană este caracterizată printr-o liberalizare și tranziție la principiile economiei de piață. La rândul lor, acestea au dat naștere unor fenomene noi, cum ar fi Zonele Economice Libere, apariția convențiilor internaționale privind cooperarea economică interstatală, uniunile vamale, și a acordat o semnificație nouă termenilor cunoscuți încă din Antichitate. Putem constata, totodată, existența unei evoluții semnificative în ceea ce privește mijloacele și instrumentele folosite de state în circuitul economic mondial, cum ar fi Taxa Vamală ca parte componentă a politicii comercial-fiscale.

Având sarcina fundamentală de a ridica nivelul de dezvoltare economică a națiunii sale, statul are la dispoziție, după cum am menționat deja, un complex de instrumente de lucru în relațiile naționale, cât și internaționale, în vederea atingerii scopului preconizat. Unul dintre aceste instrumente este Taxa Vamală, care reprezintă un instrument fiscal primordial în formarea veniturilor bugetare ale statului.

Stabilirea cuantumului taxelor vamale și durata de timp a perceperii lor sunt probleme foarte importante în teoria și practica politicii comerciale și fiscale a statelor. Nivelul taxelor vamale este cu atât mai mare cu cât condițiile de producție pe piața națională sunt mai dezavantajoase față de cele ale exportatorilor străini. De asemenea, la fixarea nivelului taxei vamale se ține cont de diferențele existente între costul și între prețul unei mărfi pe piața națională și pe cea externă. În vederea corectării acestor

diferențe, taxele vamale pot îndeplini succesiv și selectiv funcții de egalizare a nivelului prețurilor de protecție în ramuri prioritare ale economiei naționale și/sau prohibirea acelor produse care nu pot fi acceptate pe piața de consum a țării.

Din punct de vedere al politicii fiscale, taxa vamală este abordată, în special, prin calitatea sa de impozit perceput asupra tranzacțiilor cu produse care trec frontiera și, de asemenea, prin faptul că perceperea ei este avantajoasă pentru stat, întrucât, în calitatea sa de impozit fiscal, taxa vamală majorează veniturile bugetare.

Pe bună dreptate, Taxa Vamală este inclusă în categoria acelor manifestări de politică fiscală cu o reglementare juridică vastă. Astfel, conceptul de „taxă vamală” este reglementat de un întreg șir de acte normative care o definesc din mai mult aspecte. Datorită dezvoltării continue a relațiilor de schimb economic se schimbă și conceptul de Taxă Vamală, ca parte componentă a politicii comercial-fiscale a statului (de exemplu, de la proclamarea independenței țării și până în prezent, se aplică al doilea Cod Vamal al Republicii Moldova)¹.

Toate acestea vorbesc cu elocvență despre posibilitatea existenței mai multor deficiențe sau chiar lacune în reglementarea juridică a Taxei Vamale. La rândul său, aceasta necesită o abordare științifică profundă, astfel încât să creeze o bază conceptuală științifică. După cum știm, o practică reușită se sprijină întotdeauna pe un fundament teoretic bine elaborat. Luând în considerare aceste concepții, ne-am implicat și noi în abordarea teoretică a problemelor juridice care apar în legătură cu acest fenomen complex, care este Taxa Vamală. Pentru a face o analiză

¹ Codul Vamal al Republicii Moldova, nr. 1149-XIV din 20.07.2000// Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 160-162 din 23.12.2000.

cât mai detaliată a subiectului, am recurs atât la studierea aspectelor generale (istoricul taxelor vamale, definirea taxei vamale, determinarea locului taxei vamale în cadrul sistemului de impozite, elucidarea problemelor aplicabilității acestor taxe etc.), cât și a problemelor ce apar la aplicarea nemijlocită a acestui impozit. Un merit deosebit al acestei lucrări constă în elaborarea propunerilor teoretice privind aplicarea justă a Taxei Vamale, în vederea scoaterii economiei naționale din impasul în care se află.

Sperăm, așadar, că prezenta cercetare va ocupa un rol important în ridicarea nivelului de cunoștințe teoretice asupra conceptului de taxă vamală, cât și a necesității promovării unei politici vamale eficiente, în speranța că va ajuta la elaborarea propriu-zisă a unui sistem legislativ bine echilibrat vizând acea politică vamală a statului, atât de necesară în etapa de tranziție de la economia planificată la economia de piață și, îndeosebi, în etapa actuală de dezvoltare a statului.

În același timp, studiul realizat de noi va contribui la înfăptuirea justiției. Privite în toată complexitatea lor, activitățile de înfăptuire a justiției, desfășurate în cadrul procesului penal, au drept scop aflarea adevărului, pentru ca nicio persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală și condamnată pe nedrept².

² Nastas A., Cernomoreț S., Declarațiile – obiect al protecției juridico-penale. În Culegerea „Studii și cercetării juridice”, Chișinău, Moldova, 22 noiembrie 2021, p. 183.

I.

CONCEPTUL JURIDIC AL PLĂȚILOR, TAXELOR ȘI ÎNCASĂRILOR VAMALE

§ 1.1. Noțiuni generale despre plăți, taxe și încasări vamale

În toate timpurile, activitatea vamală a fost o activitate de stat, ea fiind parte din sistemul de administrare a acestuia. Fiind un stat în continuă dezvoltare, dornic să adere la organizațiile internaționale, Republica Moldova își impune cu exigență crearea unui sistem eficient de exprimare a politicii vamale naționale, caracterizată printr-un sistem de plăți, taxe și încasări vamale.

Politica vamală reprezintă acea componentă a politicii comerciale, care se realizează cu ajutorul unor reglementări adoptate de stat și care vizează intrarea/ ieșirea mărfurilor din țară.

Funcțiile politicii vamale:

1. *Fiscală* – taxele vamale sunt o importantă sursă de venit la buget;
2. *Protecționistă* – ridicând prețul mărfurilor importate, taxele vamale de import protejează astfel produsele autohtone;
3. *De negociere* – statele pot negocia, în cadru bilateral sau multilateral, diferite concesiuni vamale, reciproce sau nereciproce.

Instrumente ale politicii vamale:

- tarifele vamale, care cuprind taxele vamale percepute asupra mărfurilor de import/ export;